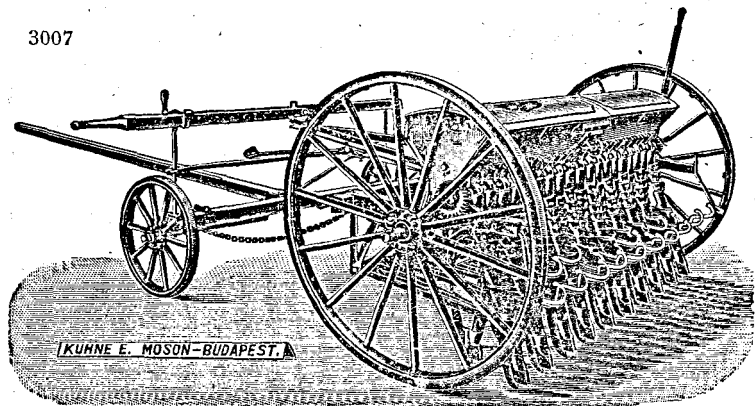

3007

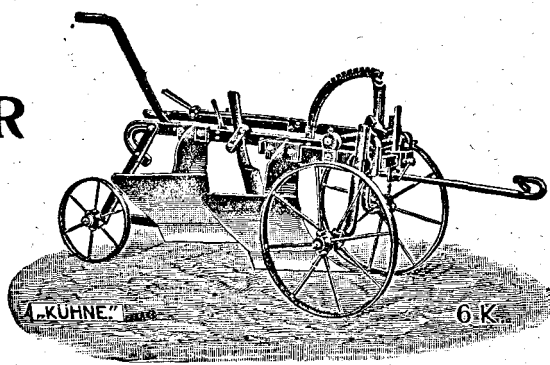

Tarlóhántásra: ◆

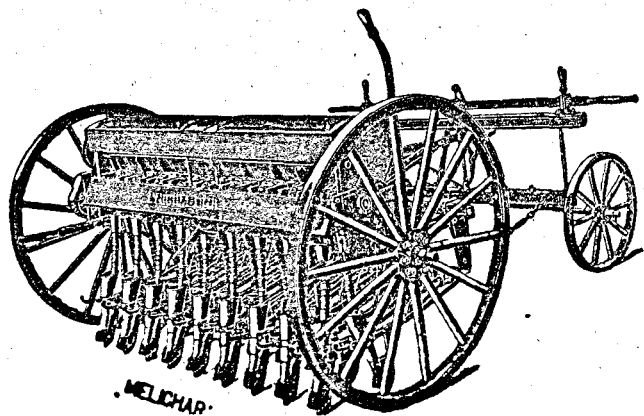
négyvasu ekéket, hat- és nyolcvasu kultivátorokat, továbbá elsőrendű egy- és többvasu ekéket, különféle boronákat, hirneves „Mosoni Drill” és „Vera II” sorvetőgépeket, sorbetrágyázó „Royal Drill” kombinált vetőgépeket, láncos műtrágya-szorókat,

rostákat, szüretelő eszközöket stb. szállít:

„KUHNE” MEZŐGAZDASÁGI GÉPGYÁR
RÉSZV.-TÁRS. Főraktár: Budapest.
◆
MOSONBAN. Fiókraktárak:
Debrecen, Temesvár,
Kaposvár, Szabadka.

IMPERATOR

műtrágyaszóróval egyesített sorbavető- és sorbetrágyázó egyetemes vetőgépeink értékes előnyei a jelenlegi viszonyok mellett különösen fontosak. Az e géppel elérhető:

egyenletes vetés,

valamint a **műtrágya sorbavetése** a vetőmag és műtrágya nagyfoku megtakarítását eredményezik.

**EREDETI
MELICHAR „UNIKUM DRILL”**

sorvetőgépeink szerkezeti egyszerűségükben rejlő tökéletességüknél és jó munkateljesítményüknél fogva világhírnévre tettek szert. **Óvakodjunk utánzatoktól!**

Bächer Rudolf – Melichar Ferencz

Magyarországi vezérképviselő: Szücs Zsigmond Budapest, VI., Teréz-körút 26. sz.

Név és védjegy
törvényes
szabadalom

Patkánin

patkányirtó szer

ingyen küld Reitter Oszkár főkapitány, Patkánin gyáranak vezetősége Nagybecskerekén.

Tökéletes biztos eredményről jótállás.

3173

Tökéletes biztos eredményről jótállás.

Reitter Oszkár nagybecskereki főkapitánynak teljesen biztos hatásu találmánya (nem mérge) emberre és állatra cseppet sem veszélyes. 1 doboz ára 2 korona, mely elegendő körülbelül 120 patkány kiirtásához. Ismertető leírást, melyben le van írva, hogy különféle nagyságu gazdasághoz hány doboz szükséges a teljes kiirtáshoz — kérésre

KOLOZSVARI

TAKARÉKPÉNZTAR és HITELBANK Részvénytársaság

Kolozsvár, Mátyás király-tér 7. szám.

□□□

3006

Alapjai: 3 millió 347,000 korona.

Elfogad: takarékbetéteket legelőnyösebb kamatoztatás mellett

és azokat a moratórium korlátozó határozmányaitól eltekintve

bármikor azonnal visszafizeti,

miáltal módot óhajt nyújtani a közönségnek, hogy pénzfelteslegeit a háboru tartama alatt is biztos helyen elhelyezhesse.

Uj intézeti székházában külön e célra épített pánccétermében

tűz- és betörésmentes rekeszeket

és értékeket tartalmazó ládák részére

tresort tart a közönség rendelkezésére.

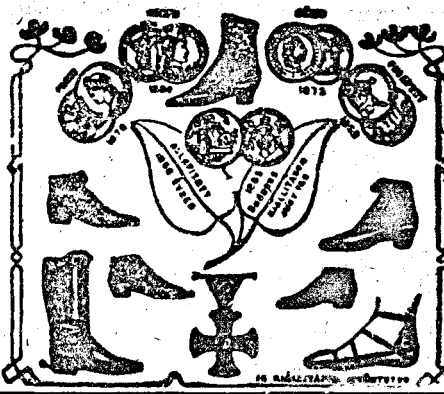
MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁR, SZENTEGYHÁZ-UTCZA 3. SZ.

Főhivja a n. é. közönség figyelmét előnyösen ismert, elsőrangu műhelyében a legjobb anyagból, legujabb divatszerint készült közkedveltségű

férfi és női cipőraktárára

3008

Megrendelés után készít amerikai és francia vagy bármily tetszés szerinti faconu cipőket, a legkényesebb igényeknek is megfelelő kivitelben. — Vidéki megrendelések pontosan és gyors kivitelben mérték után, de legbiztosabban egy használt, a lábra találó cipő beüldésével eszközöltetnek. — Kiváló tisztelettel: Matutsek József.

Veszünk következő árukat:

**Szénát,
Szalmát**

bármely mennyiségben legjobb árban értékesítünk.

Veszünk továbbá:

gyapjút, csert, gubacsot, tüzfát, bárány- és birka-bőröket, állatokat, mézet, bort, almát és minden egyéb gazdasági terméket.

Mezőgazdasági Értékesítő Vállalat

Budapest, Üllői-ut 55 szám.

3209

Csemeték eladása.

A kolozsvári gazdasági akadémia kertészetéből a folyó év őszén, valamint a jövő év tavaszán a legkiválóbb fajtákból való, pontosan megnevezett gyümölcs-facsemeték, gyümölcstermő bokrok, diszfák, diszcserjék és füzdugványok kerülnek eladásra.

Előjegyzések folyó évi szeptember hó 15-ig a gazdasági akadémia igazgatóságához intézendők. E határidőn túl a földmivelésügyi miniszterium intézkedik a csemeték eladása iránt.

3212

Gazdasági akadémiai igazgatóság.

**Hirdetések
felvételnek
a kiadó-
hivatalban.**

PETREUS L. UTÓDA LŐRINCZ

KITÜNTETETT OKLEVELES MÉRLEGGÉSZITŐ, ÉPÜLET- ÉS MŰ-
LAKATOS, VAS- ÉS RÉZBUTORGYÁRTÓ.

KOLOZSVÁR,
HOSSZU-UTCA 26. SZ.

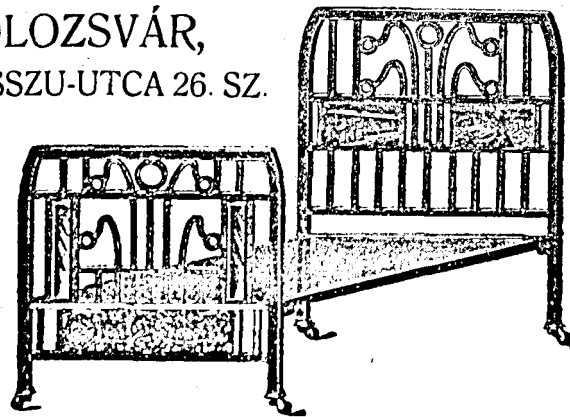
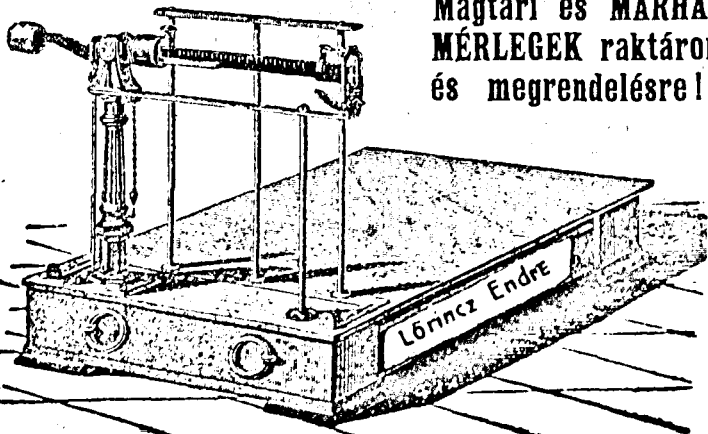
3111

**Magtári és MARHA-
MÉRLEGEK raktáron
és megrendelésre!!**

ELVÁLLAL:

Vas és fémből előállítható szakmájába vágó minden munkát. Kórházak, szállodák, gazdaságok, istállók, tehenészetek stb. fa, vagy fémbutorral való berendezését. Folyósó, lépcső és sirrácok készítését. Gazdasági és kerti kerítéseket Kerti butorokat és sátrakat. Réz- és vaságyakat és butorokat, stb.

MAGTÁRI ÉS MARHAMÉRLEGEI MINDEN MÁSNÁL JOBBAK ÉS OLCSÓBBAK

Költségvetéseket és rajzokat kívánatra díjtalanul
Pontos időre szállítás! Szolid és versenyképes árak!
Szakszerű tökéletes munka!

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELŐFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
½ ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLÉR.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

MEGJEBENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
KOLOZSVAR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
◇ A LAP TELEFON SZÁMA: 158. ◇

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Határvédelem	265
Falusi szövetkezetek a városi fogyasztókért	265
Őszi vetés. <i>Gáspár József</i>	266
A gyümölcsök szedéséről. <i>Angyal Dezső</i>	267
Tárca	266
Kormányintézkedések	268
Vegyes közlemények	268
Hirdetések.	

Határvédelem.

A háborus segítő mozgalmak között szinte eszményi magasságra emelkedik az, amelyiknek célja az elpusztult kárpáti falvak felépítése. Az elmúlt események kézzelfoghatólag tárják eléünk, hogy a gyöngye határvédelem az egész ország veszedelmét jelentheti, azok tehát, akik a határvédő falvak újjáépítéséhez a téglákat és zsindeleket összeadják, a maguk jobb jövőjükért gondoskodnak előreláthatólag. De nemcsak házakat kell építeni a Kárpátok sokat szenvedett népének, hanem fel kell állítani köztük a nemzeti és gazdasági kultúra eddigénél jóval erősebb várait is.

Erőtlen, uzsorától kiszípolyozott, a magyar nemzeti érzés és kultúra hivatott vezetőitől elhagyatott határvédőktől mentsen meg bennünket a jó Isten jövőre is, bárha cserépszindelyes kőházakban fognak lakni. A kőház és cserépszindely nagyon gyenge fedezék az országra zuduló gránát és srappell tömegek ellen, de az uzsorától mentes, hazafias érzésű, a modern haladáshoz hozzásimult, a kultúra áldásaiban részesülő emberek könnyűszerrel eltudnak bánni minden ellenséggel s megtudják a vad csordák ellen is védeni Budapestet, Debrecen, Szegedet, Kecskemétet, a nagybankokat, a Hangyát, a hitelszövetkezeti hálózatot, egy szóval mindazt, amit az állam és közjogi berendezésen kívül legbecesebbnek tartunk itt Magyarországon.

Az ellenségnek minden betörését a Kárpátok védőhegyein belül az újkór kezdete óta mindig csak annak köszönhetjük, hogy a határvidéket úgy kezeltük, mint a régi görögök a dóriaiakat. „Nektek jutott a természet minden mostohasága — de azért éljete meg a saját emberségtekből s amellet védjete meg bennünket is.” Mi attikaiak élvezzük a szellemi kincs kamrának mindazt a termékeit, amit Molnár Ferencről Sas Náciig mint szerző, Márkus Emiliától Édenváry Nusikáig mint előadó, az Akadémiától az elemi iskola 97 féle módszerét hajszoló bajnokaitól mint tanítómester kulturában produkálni tud.

Nincs és nem is lehet panaszuk a jóniaiaknak sem. Ők eszik a legfőbb buza-kenyeret, s a leghizottabb kövér libát. Az említett dolgokból azonban legkevesebb jut a fel-

vidék bocskoros népségének. Sem szellemi, sem anyagi, különösen nemzeti kincseket nem juttatunk nekik elég mértékben. Ez az oka annak, hogy olykor-olykor — nem most hál Istennek! — a határvédelem gyöngének bizonyult.

Azok tehát, akik a kárpáti és más határvidék ujáteremtését kezükbe veszik, ne csak falvakat és tetőket csináltassanak, de építsék ki azokat a szellemi és erkölcsi telefonhálózatokat is, amelyek az újraépült falvakat Budapesttel, Szegeddel, Debrecennel a gazdasági erőforrásokat feltárni tudó pénztelepekkel, a gazdasági szervezkedést irányító nemzeti szellemen dolgozó testületekkel, a hivatott magyar népnevelőkkel állandóan s elszakíthatatlanul összeköttetésben tartják. Ekkor lesz igazán biztos határvédelem északon és délen is.

Falusi szövetkezetek a városi fogyasztókért.

Pozsony városa a pozsonyvármegyei Gazdasági Egyesület megkeresésére akciót indított az iránt, hogy a városi piaci zavarokat a piacnak a falusi szövetkezetek útján való ellátásával orvosolja. Miután a pozsonyvármegyei Gazdasági Egyesület mozgalmá sikerrel járt s remény van arra, hogy a többi — hasonló viszonyok között levő — városok is érdeklődéssel viseljenek a rendezkedésnek ezen módja iránt, a Magyarországi Szövetkezetek Szövetsége a II-ik országos szövetségi kongresszus idevágó határozata alapján országos mozgalmat indított meg, hogy a városi fogyasztók a falusi termelők szövetkezetei útján láthassák el magukat élelmiszerekkel, különösen tojással és baromfival. A Szövetkezetek Szövetsége által a nagyobb városokhoz intézett körirat megállapítja, hogy a háborus állapot alatt a városi élelmiszerpiacokon sajnálatos zavarok merültek fel, amelyek nem csupán a városi fogyasztó közönséget érintik, de közvetlenül érdeklük a termelőket is, a kiknek a terményeivel üz a spekuláció a piacokon meg nem engedett visszaéléseket. A városi hatóságok törekedtek arra, hogy ezeket a piaci kinövéseket korlátozzák, a Szövetség, a mely a termelők százezreit, sőt millióit egyesíti magában hazafiúi kötelességének tartja, hogy a városi hatóságokat e törekvésekben támogassa. A Szövetség által rendezett adatgyűjtés azt igazolja, hogy a falusi élelmiszerárak jelentékenyen különböznek az áráktól, a melyeket a városi fogyasztók a piacokon fizetni kénytelenek, a mi igazolja a Szövetségnek ama régi feltevését, hogy az élelmiszerdrágaság legelső oka, hogy a termelők és a fogyasztók egyre távolodnak egymástól, a közvetítők több és több rétege ékelődik közük, mi által az egyes cikkek ára természetesen növekszik. Ezt mutatja az Országos Statisztikai hivatal adatgyűjtése is az

éleletszükségleti cikkek áremelkedéséről, a mely kimutatja, hogy tíz esztendő alatt a fővárosban 42—337, a vidéken pedig egyes helyeken az élelmiszerközvetítők száma 316—966 százalékkal növekedett, holott a lakosság ugyanezen idő alatt csak 44 illetve 16—41 százalékkal szaporodott. A közvetítés túltengése sem a termelőnek, sem a fogyasztónak nem érdeke, de nem érdeke a kereskedelemlnek sem, a melyet sok tekintetben kompromittál. A kik ma a felesleges közvetítésből, — helyesebben az élelmiszerek megdrágításából — élnek, élniök kell, de megélhetésüket más téren kell keresniök és meg is találják más téren ép ma és a háboru után, mikor a termelői tevékenység sürgősen keresi a munkaerőt. A humanizmus szempontja sem vehető fel jogosan, az egészséges rendezés alapfeltétele más nem lehet, mint az, hogy a felesleges közvetítők rétegeit ma, mikor a kötött fizetésből élő városi osztályok csak a legnagyobb nélkülözésekkel tudják magokat fenntartani mellőzni kell a piacok ellátása körül. A falusi termelők szervezetei hazafias készséggel állanak rendelkezésre, hogy a termelők és fogyasztók közvetlen, vagy hatóságilag közvetített érintkezése keresztülvihető legyen. A II. Országos Szövetkezeti kongresszus ezzel a kérdéssel már foglalkozott, egyik határozatában felhívta a mezőgazdasági szövetkezetek központjait, hogy vigyék keresztül a körletükbe tartozó szövetkezetekben mindazon intézkedéseket, a melyek segítségével az élelmiszerek termelésével, összegyűjtésével és értékesítésével járó feladatokat sikerrel elvégezhetik. Ugyanez a határozat szükségesnek mondotta ki, hogy az élelmiszerek termelésének szervezésére vállalkozó szövetkezeti központok, a városi hatóságok s a városi fogyasztók közéleti intézményeinek rendelkezésére álljanak mindenkor, midőn a termelőszövetkezetekkel közvetlen összeköttetést keresnek. Kimondván a kongresszus, hogy a mezőgazdasági termelők szervezkedését szükségesnek tartja, ezért örömmel ragad meg minden olyan alkalmat, és készséggel támogat minden intézményt, a mely a városi piacokat, illetőleg a fogyasztókat és a mezőgazdasági termelőket egymással kapcsolatba hozza. A szövetség elméleti javaslatokat nem tesz, utal Pozsony város példájára, a mely szerint a városi vásárigazgatóság egyelőre tojással és baromfival a megyebeli falusi fogyasztói és értékesítő szövetkezetek útján látja el a városi piacot.

Biztosítja a szövetség a városi hatóságokat, hogy a mennyiben elvben elfogadja a szövetség javaslatát, nem csupán a Szövetség, de a kötelekbe tartozó szövetkezeti központok, a legnagyobb készséggel állanak a városok rendelkezésére, hogy felvilágosítással és a részletekre nézve további javaslatokkal szolgáljanak.

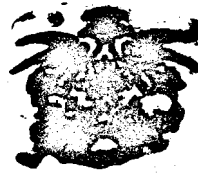
A nagy munkásiányra való tekintettel szerezzük be a „Sidedelivery” kombinált rendsorgyűjtő és szénaforgató gépet. Használható: 1., mint a rendsorokat oldalt lerakó **rendsorgyűjtő**, 2., mint a rendsorokat önmagukban egyuttal meg is forgató **rendsorforgató**, 3., mint **szénaforgatógép** és 4., mint **rakáskészítőgép**.
Legelőnyösebben beszerezhető a

Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél
(Budapest, V. Alkotmány-utca 29. szám.)

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható: Divatos férfi ingek, alsónadrágok, gallérok, kézelők és finom angol és francia zsebkendők. Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, hálóingek és kabátok. Fiu- és leánykafehérmű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf utódai

fehérmű, vászon és szőnyeg nagyraktára
KOLOZSVÁRT, Deák Ferenc-utca 3. szám.
 Telefonszám 567.

Mátrác, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszerűen készítve, olcsó árban található. — Minden fajtájú és nagyságú szalon ebédülő és futószőnyeg gyapju és csipkefüggönyök.

Amerikai önműködő ablak-rolletták egyedüli főraktára.

Őszi vetés.

Az őszi vetési időszak küszöbéhez értünk, sőt már át is léptük a küszöböt, amennyiben a takarmány rozs vetését az erdélyi részekben augusztus 15.-én beindítani lehet. De be is kell indítanunk, ha azzal a várakozással akarunk nézni a vetés elé, hogy az október-november havában kaszálható lehessen, avagy a jövő év tavaszán a legkorábban vágható zöldtakarmányt adjon. A többi, ősszel vethető növények: buza, rozs, árpa, repce, bükköny és borsó vetésének megkezdésére a tapasztalat Szent István-napját tűzte ki határidőnek, melyen tehát már szintén túl vagyunk. Az őszi vetés megkezdésének ezen határidejéhez, természetesen, ha a talaj nedvességi állapota vetésre alkalmas: elsőrendű feladatuk ragaszkodni az erdélyrészi gazdáknak, mert ezt a régi gazdasági szabályt, hogy „a jó buzának két nyarat kell a termőföldön érni”, az újabb tapasztalatok is mind egytől-egyig megerősítik. Gyakran hallható ugyan és éppen a gyakorlati gazdák részéről az az észrevétel, az imént idézett régi gazdasági szálló igére, hogy nem egyszer jobban sikerül a késői vetés, mint a korai. Erre az észrevételre elsősorban azt a megjegyzést tehetjük, hogy igen is, ez megtörténhetik, mert erre is áll az a latin közmondás: „nincsen szabály kivétel nélkül.” De ha kivételesen meg is esik az, hogy a kései vetés jobban sikerül, annak az időjárás szélsőségeinek hatásán kívül a legtöbbször az az oka, hogy a gazda nem tartotta be pontosan azokat a szabályokat, melyeket a vetésre vonatkozólag előírt a gyakorlat.

A kései vetés akkor szokta tulszárnyalni a

korait, ha annak mindjárt vetése után, tartós, száraz időjárás áll be. A szárazság alatt ugyanis hiányosan kél a vetés s ami kikelt, az is lassan gyarapodik, az igénytelen és edzettebb gyomok ellenben gyorsabban fejlődnek, hamarabb erőre kapnak s így a tápanyag-elvonás és beárnyékolás által fokozzák a vetett növénynek a szárazság miatt támadt fejlődésben való visszamaradását. Az ebben a ciklusban, de később ejtett vetésnél ellenben rendszeren párateltebb a levegő, az időjárás pedig a legtöbbször esős jellegűvé válik, aminek következtése lesz az elvetett mag gyorsabb és egyenletesebb csirázása s ezzel kapcsolatosan erőteljesebb fejlődése, ugyannyira, hogy a korábban vettett, de a szárazság és gyomoktól sanyargatott vetésnek elébe vághat.

Ha azonban a korai vetésnél pontosan betartottuk a vetés szabályát: azaz akkor vetettünk, amikor a talajnak megvolt a megfelelő nyirkos állapota és elég puha arra, hogy az elvetett mag aláakarható lehessen, dacára a vetésre következett káros időjárásnak, elég sűrű lesz a vetésünk, s ha fejlődésében vissza is marad valamelyest — de nem enged tért a gyomosodásnak. Gyommentesen pedig, ha újra kedvezőbbé válik az időjárás, hamar erőre kap s nem marad mögötte semmiben a kései vetésnek.

A kései vetés javára hallhatjuk, megint inkább csak a gyakorlati gazdák részéről, azt az észrevételt is, hogy a korai vetés szárba indul s mint ilyen a tél folyamán elpusztul. Ez is megtörténhetik s nem a magam, de a mások vetésén tapasztalva, én is igazolom. De miért? Nem azért, mert szárba indult a

vetés, mert hiszen a bokrosodás, melyet a jó kései vetésből is kisebb-nagyobb mértékben elvárunk, — egyértelmű a szárba indulással. A bokrosodott, tehát szárba indult őszi vetés pedig ebben éppen egyik feltételét bírja arra, hogy a hótalan, száraz hideg, szeles telet baj nélkül küzdje át. Ha azonban enyhe a tél, s hozzá még vastag hótakarót is kap — rövidebb ideig a vetés — ez az, ami rosz hírért keltette a szárba indult korai vetésnek — tömegéhez szükséges levegőhöz nem juthat a megfelelő mértékben: levegő hiánya miatt — megfullad, kipálik. De ezen a nem gyakori bajon könnyen átsegíthetjük a vetést, ha állatokkal, vagy boronákkal feltörtetjük a havat, hogy a levegőnek utat engedjünk.

A korai, megbokrosodott, szárbaindult, őszi vetések vastag hótakaró alatt tehát ki vannak téve ugyan a megfulladásnak, de ezen a bajon az imént említett módon könnyen segíthetünk. Ha pedig hótalan, száraz, hideg a tél, biztosan telet, nem szenved a vetés, abban az állapotban áll előttünk a hideg elmúltával, mint a melyben annak kezdő pontján volt.

A kései szem bokrosodott tehát szárba sem indult őszi vetés, a telet vastag hótakaró alatt ugyan baj nélkül éli át, nem fullad meg, mivel ahhoz a kevés levegőhöz, melyre szüksége van, a hótakaró alatt is hozzájuthat. De ezzel szemben, ha száraz hidegben hótakaró nélkül van kitéve a tél zordságának nem egyszer teljesen elpusztul, igen sokszor pedig *kivagy jelfagyva*, nagyon megritkultan kerül ki a telelés alól s ez a baj annyival inkább végzetesebb, mivel ezen segíteni semmiféle eszköz ez idő szerint nem áll rendelkezésünkre.

TÁRCA.

A gazdasági élet újjáébredése Galiciában.

— Hadseregünk szerepe a reorganizálás munkájában. —

Nagyarányu munka folyik most Galiciában, hogy eltüntessék a háboru nyomait s az oroszok pusztításait. A napokban jött vissza onnan tanulmányutról Ország Róbert, a Magyar Bank igazgatója, akinek rendkívül érdekes megfigyeléseiből az alábbi néhány színes és vonzó képet vetjük papírra:

A vasutvonal mentén mindenütt a pusztulás képe. Felrobbantott vashidak, leégett állomásépületek, feldult gyártelepek.

Egyes állomásokon a hivatalos helyiségeket vasuti kocsikba helyezték. Oda kötötték be a telefont és távirót és vasuti kocsik helyettesítik a leégett hivatalnoki lakásokat is. A már visszahódított területeken a vasuti forgalom megindult és úgy látszik kitűnően működik,

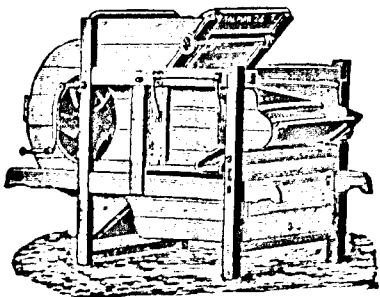
mert az indulás és érkezés szinte pontosabb, mint a békeidőben.

Gazdasági nézőpontból igen érdekes a mai Galicia, amely ma tulajdonképpen nem a lengyeleké, hanem a magyaroké. Ezt képletesen értem, de a benyomás tényleg az, mert a Kárpátok lejtőitől egészen a Bug folyó mentén elhuzódó tervonalig csak magyar szót hallani. Ez a magyar világ, amely ideig-óráig — reméljük nem nagyon sokáig — fog Galiciában tartani, a mi kereskedelmünknek és iparunknak nagy szolgálatot tehet, mert gyorsabban és szélesebb rétegekkel ismertetheti meg a magyar termékeket, mint ahogy az normális idők kereskedelmi organizációjával megtörténhetnék. A fogyasztó, a magyar katonaság megszokott magyar árucikkeit kívánja és mivel Galicia vasuti összeköttetése a nagyobb magyar határvárosokkal sokkal kedvezőbb, mint Ausztriával, elsősorban a mi határvárosainkból kerül ki a kifogyott különféle cikkek legszükségesebb pótlása.

Lembergben és a többi galicziai városokban is a boltok kirakataiban magyar származású árucikkek vannak és csak elvétve láthatók

már az orosz csomagolások. A legtöbb kereskedő sietett is boltjának ajtajába kiírni, hogy „Itt magyarul beszélnek”. A magyarság ezen térfoglalásának és azon meleg rokonszenvennek, a melyet katonaságunk iránt ott éreznek, alapját kellene megvetnie egy az eddiginél sokkal erőteljesebb kereskedelmi összeköttetésnek a lengyel vidékek és Magyarország között.

Lemberg külső képén az orosz uralom — az összelőtt pályaudvaron és annak környékén kívül — mítsem változtatott. Egyelőre még katonák rendelkeznek mindenütt, azonban lassan visszazsállingóznak már a városi és tartományi hivatalnokok és kezdik az abban maradt adminisztráció összebogozott szálait rendbeszedni. A forgalmasabb utcákon azok az üzletek, a melyek az orosz uralom alatt zárva voltak, ismét megnyílnak és tulajdonosaiknak egyedüli gondja az árukészlet beszerzése. A szükséglet a legkülönbözőbb cikkekben rendkívül nagyarányu, mert nemcsak a katonaság ellátásáról van szó, hanem az oroszok valóban nagy pusztításokat végeztek és sokat raboltak el a magánlakásokból is, úgy hogy berendezési tár-

Minden gazdaságban :: Európaszerte első helyen elismert kitűnő szerkezetű és nélkülözhetetlenek. :: legolcsóbb, a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő

**„EREDETI KALMÁR-ROSTÁK”
 és „HERKULES” TENGERIMORZSOLÓK
 KALMÁR ZS. és Társa, Hódmezővásárhely**

különleges terménytisztító gépgyár és vasöntöde.

Ezévi újdonságainkról sziveskedjék ingyen árjegyzéket kérni.

Párhuzamba állítva tehát a korai és kései vetést az elmondottak után arra a következtetésre jutunk, hogy a korai vetésnél a termés kilátásaink erősebbek, nagyobbak és biztosabbak, mert az ehhez fűződő gyomosodás, megfulladás vagy kipállás baján módunkban áll az orvoslás. Ellenben a kései vetésről, a ritkán elmaradó száraz, hótalan telen, valamint a hideg szeles tavaszon, támadható bajok ellen sem az orvoslásra, sem a védelemre eszközünk nincsen.

A korai vetés ellenlábásai felhozzák, mint okot azt is, hogy a korai vetés a hesszeni légy pusztításainak van kitéve. Erre nézve csak azt kívánom megjegyezni, hogy az erdélyi klímát a hesszeni légy nem kedveli. Ide s tova 40 éves gyakorlatra tekinthetek vissza, de ez alatt a nem kicsinyelhető idő alatt jöllehet közel 20 évet ebből a legmelegebb vármegyében az erdélyi részeknek — Hunyad megyében töltöttem — korai vetésben egyetlen egyszer sem károsított a kesszeni légy. Nem is lehet ettől tartani ezután sem, mert már szeptember havában itt-ott leszokott esni a dér, ezután pedig olyan légyzajtást, mely pusztítólag léphetne fel — a legyek természete kizár.

Gáspár József.

A gyümölcsök szedéséről.

A gyümölcsök érési, illetőleg helyes szedési idejének megállapítása, nagyon lényeges befolyást gyakorol azok jóságára, amiért is különös gondal kell ezt végeznünk főleg a fekvésben érő, tehát az őszi és a téli körtéknél elsősorban. Némi biztos támasztékot szolgáltat a tekintetben anélkül, hogy ebből szabályt alkotnának, az a kialakult nézet, hogy a novemberben érő, tehát télelő körtéket szeptember második felében, a decemberben érőket, vagyis télieket október első felében és az ezután érőket, a késői téli körtéket tehát, október második, néha november első harmadában ajánlatos szedni, természetesen szemelőtt tartva azt, hogy amíg a levelek épek és így táplálhatják a gyümölcsöket és az időjárás kedvező és aránylag

eléggé meleg, a késői téli körték künn hagyhatók; amint azonban a levelek hulladozni kezdenek, vagy erősebb dérre van kilátás, ezeket is sietve tető alá kell hoznunk; mert javulás helyett azok ilyenkor már csak rosszabbodhatnak. Attól azonban különösen is óvakodjunk, hogy a telelő körtéket korán szedjük le; mert azok nem képesek utóérni és élvezhetetlenek maradnak, amint ezt tapasztalásból tudhatják mindazok, akik pl. a téli esperes körtét a tolvajoktól való félelmükben, vagy egyéb okokból időnek előtte szokták leszedni.

Az almáknál és körtéknél a rendes fejlettség, illetőleg nagysága mellett a magvak megbarnulása is fontos és ha lógási szöggel ellenkező irányba hajlítva a gyümölcsstermő bogjától könnyen leválik: leszedésre megérett. Ha ellenben kocsánya ketté, vagy maga a termőbog vele együtt letörik, ez annak a jele, hogy a gyümölcs ártalom nélkül még le nem szedhető. Hogy szedésnél a kocsány épségére ügyelni kell, azt talán külön hangsúlyoznom fölösleges is.

Mindazoknál a nyersfogyasztásra szánt gyümölcsöknél, amelyek a fájukon hamvasak, (főleg a szilva, szőlő, stb.) ügyelni kell a szedésnél arra, hogy ez a hamvaság sértetlenül maradjon, mivel ez nemcsak a gyümölcs szépségét, kívánatosságát emeli, hanem annak tartósságához is lényegesen hozzájárul.

A héjas-termésűek közül a szelidgesztenye, dió és mandula külső, zöld burka, vagy kopánca, a mag érésekor felreped és a mag könnyen lehull. Ezeket tehát ekkor kell lerázni és összeszedni. Helytelen a fának póznákkal nekiesni és a termést róluk leverni; mert ha éretlenül, erőszakkal álasztjuk el ezeket fájuktól, úgy a magból megromlik, összetöporodik s könnyen megpenészedik. A mogoró érett korában hüvelyéből önmagától kihull; ekkor kell azt fokozatosan összegyűjteni és ezt is padláson szétterítve gyakran megforgatni, megkeverni, hogy utóérését szabályosan befejezhesse.

A csemege és piaci gyümölcsök közül az almákat, körtéket, szilvákat és barackokat mindenkor kézzel és akkor kell szedni, midőn a

harmat felszáradt ellenben a közvetlen feldolgozásra szántakat, nevezetesen a kajszinbarackokat és szilvákat, végig járva naponkint a fákat, gyengén megrázogatjuk azokat, hogy a legérettebbje hulljon le, a visszamaradók pedig teljesen megérhessenek. Mivel pedig főleg a szilvánál az első rászás alkalmával többnyire a fergese szokott lehullani, azért ezeket cefrének ajánlatos feldolgozva pálinkának kifőzni és csak a többi szedésből származókat, megaszalni vagy iznek megfőzni.

Az eltartásra, vagy elszállításra szánt gyümölcsöket nem elegendő, hogy kézzel és alkalmas szedőkkel óvatosan megszedjük, hanem egyenest e célra készített széles, lapos és kibélelt kosarakba vigyázva belerakva vigyük tető alá, ahol megválogatva, osztályozva kerülnek további kezelés alá. Azokat az almákat, amelyek fájukon többé-kevésbé hamvasok és álltukban zsiros tapintatuakká válnak, előbb ideiglenes helyen tartjuk, hogy az izzadási folyamaton keresztül essenek és csak akkor kerülnek a teletető helyiségbe, vagy elszállításra. A száraz tapintatu renét almákat és körtéket ellenben osztályozás és válogatás után azonnal a telelőbe, vagy csomagoló helyiségbe kell vinnünk, mivel ezek szelelős helyen tartva csakhamar fonnyadásnak, ráncosodásnak indulnának.

Mindezen miveleteknél sohasem szabad szem elől téveszteni, hogy a gyümölcs olyan mint a tojás, amelyel nagyön csinyján és óvatosan kell bánni és nem megnyomkodni, mert a gyümölcsön tett legkisebb nyomás foltot hagy maga után, amely azt elégteleníti, avagy gyors romlásra kényszeríti. Már e végből, de meg azért is, hogy a hamvaság, mint természetes védőboríték, a lehetőségig sértetlen maradjon: a gyümölcsöket kocsányuknál kell megfogni, a rövid, vagy hiányzó kocsányukat pedig az egész marokba kell szoritani, de sohasem megnyomni.

Eltartásra, szállításra, avagy aszalásra szánt gyümölcsöket mindenkor száraz és sohasem esős, vagy harmatos időben ajánlatos szedni, mivel az összehalmozott gyümölcs sokszor átmelegszik, megfűlled és romlásnak indul. Hasonló eset áll be akkor is, amidőn hideg gyümölcs

gyak és ruházati cikkek igen kelendők. Természetes, hogy sok árucikk teljesen kifogyott, a mihez a fogyasztásnak alkalmazkodnia kell. Az árukészlet nagybani beszerzése ugyanis ez idő szerint még lehetetlen, mert a vasuti hálózat kizárólag katonai célokra szolgál és így csak a legsörgősebben szükséges áruk hiányán lehet segíteni. Egy élelmes magyar kereskedő a város igen forgalmas pontján üzletet nyitott, amelyben kizárólag magyar borokat, magyar pezsgőt és magyar ásványvizet ád el. A bolt alig néhány napja van nyitva és forgalma máris igen nagy.

Pénz- és hitelüzlet egyáltalán nincsen. Az Osztrák-Magyar Bank fiókját még nem nyitotta meg és eddig az osztrák bankok telepei is zárva vannak, sőt többeknek helyiségeiben az orosz után a mi adminisztrációk helyezett el hivatalokat. Csak két bank, a Galizische Hypothekenbank és a Galizische Landesbank folytatja üzemét igen szűk korlátok között, ugyszólván kizárólag a pénztári szolgálatra szorítkozva. A katonaság által elköltött pénzek egy része kamatozatlanul hever a kereskedők és egyéb vállalkozók szekrényeiben vagy még biztosabb helyeken, egy része pedig a posta útján kerül vissza Ausztriába és mihozzánk. A rubelek, melyeket az oroszok hagytak Lembergben — talán több millióról is lehet szó — még nem kerültek elő.

Hallottam, hogy az egyik odaváló bankban, amely az orosz uralom alatt is fenntartotta üzemét, az oroszok a bevonuláskor több milliót kitevő értéket foglaltak le és vitték el, és nehogy rablásnak minősíthessék eljárásukat, az értékek további megőrzése és elszámolása céljából a bank két hivatalnokát is magukkal vitték.

Az elsatnyult magánvállalkozás és üzleti forgalom mellett hatalmas arányokban bonta-

kozik ki a katonaság üzemi organizációja. Talán sehol sem tudott a katonaság oly gyorsan és oly nagyszerűen a viszonyokhoz alkalmazkodni, mint Galiciában. A második hadsereg, Böhm—Ermolli armádiája, rövid néhány hét alatt nagyarányu ipari és mezőgazdasági üzemeket létesített a seregek ellátásának megkönnyítésére, dolgozik már egy-egy gőzmalom, szappangyár, gyertyagyár, gőzfűrés, téstane-műgyár, szeszgyár és téglagyár, amelyeket bizonyára még más üzemek fognak nyomon követni. Ime tehát a hadsereg az, amely az elhalt ipar újraélesztéséhez nemcsak az anyagi erőt, hanem a valódi kereskedelmi és ipari munkát is szolgáltatja.

Igen nagyarányu és rendkívül horderejű a hadsereg mezőgazdasági üzeme is. A termés elcséplését — több százezer holdról van szó — a hadsereg végzi mindenki számára és az elcséplelt gabona árát a maximális árak alapján készpénzben kifizeti a tulajdonosoknak, a kikre — ha a rettenetes harcok közepette nem lenne egy kissé frivol — azt lehetne mondani, hogy igen jól jártak, mivel az oroszok vetettek és a mi katonáink arattak és csépeltek számukra. Igen nagy olyan területek is vannak, amelyeknek gazdái eltűntek és sokan vannak olyanok, akik az oroszokat követték önkéntesen, vagy erőszakkal hurcoltattak el onnan. Ezeknek a termését egyelőre a hadikincstár a maga számára foglalta le. Kétezer lépésnyire a tűzvonalától, a puskák ropogása és az ágyuk dürgése mellett bug a cséplőgép, kévékkel megrakott szekerek jönnek, mások viszik a kicséplelt gabonát és a már bálókba préselt szalmát. Az orosz repülőök szorgalmasan látogatják meg cséplési helyeinket és szívesen irányítják bombáikat a hatalmas kazlakra. A mezőgazdasági üzem adminisztrációja, a háborus

operációk kellő közepén szinte csodálatraméltó pontossággal és hozzáértéssel történik. Ugy a galíciai nagybirtokosok, mint a kiscgazdák is nagy hálával tartoznak ezen célszerű katonai intézkedésekért, amelyek a háboru és béke közötti átmenetet valamiképpen türethetővé teszik számukra.

A porrá égett falvakban is megkezdődik már az építkezés, a melyhez a katonaság adja az anyagot, míg a munkákban orosz foglyok segédkeznek, a kiket különben a mezőgazdaságban, utépitésben és a hadsereg ipari üzemeiben is jól felhasználnak.

Egy nagy ácstelep létesül a legközelebbi időben, a melyben ugyancsak orosz munkások fogják a falusi házakhoz szükséges kapukat, ajtókat, ablak-kereteket, gyárilag nagy mennyiségben készíteni. A kapukra, a házakra reá kerülnek a magyar népies motívumok és száz év múlva annak a tudósnak, a ki Keletgaliciában etnográfiai kutatásokat végez, alighanem sok fejtörést okoz majd ez a lelet. E nagyarányu munkának középpontjában különben egy zseniális és lelkes magyar katona, a 2. hadseregnek egyik vezetője Bartha vezérkari őrnagy áll, a ki rendkívüli hozzáértéssel oldja meg azokat a feladatokat, a melyek elé ő saját magát állította.

A Lembergől nyugat felé eső vonalakon Sambor, Stryj, Stanislau felé, a vértől megázott, elhagyott csatatereteken kezd visszatérni az élet.

Egyes lövészárkok már be vannak temetve, a gránátlövések tölcseirei betöltve és visszatérő parasztok szántják a tarlót. Tehéncsordák és megrakott szekerek tartogatják fel az országutakon továbbszáguldó katonai automobiloikat és csak az utszélén és a mezők közepén elszórt keresztiek emlékeztetnek azokra a forró küzdelmekre, a melyek alig néhány hete folytak ott le.

csöket hirtelen meleg helyre visszük, vagy átmelegedettek átmenet nélkül, hideg helyen helyezzük el, mert ezeken is harmatos lecsapódás támad, amitől leszdedett gyümölcsjeinket óvniunk kell.

Angyal Dezső.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

Nincs munkaszünet a mezőgazdaságban. A belügyminiszter rendeletet küldött a vármegyék alispánjaihoz, amelyben arra kéri őket és a néppel érintkező közigazgatási tisztviselőket, hassanak oda, hogy a mezőgazdasággal foglalkozó nép az idén kivételesen vasárnap is dolgozzék. A miniszter rendeletének végrehajtásával a lelkészeket és a tanítókat is felkéri.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Agráriusok szervezkedése.** A „Gazdaszövetség“, a Magyar Gazdaszövetség hivatalos lapja megállapítja, hogy a háboru alatt nemcsak a termőföld becse emelkedett, a határon belül és kívül, hanem annak a népnek a becsülete is, a mely ezt a földet szántja-veti. Hihető volt, hogy ezek után mindenki agrárius lesz ebben az országban, átlátva azt, hogy a mezőgazdaságot fejleszteni s a földmivelő nép jogos törekvéseit támogatni kell, kétségtelen, hogy sokan, a kik azelőtt ellenzői voltak a gazdák törekvéseinek, meg is változtatták nézeteiket, de abban csalódás következett be, hogy a mezőgazdaság s a földmivelő nép támogatására irányuló törekvések mindenkit áthatnak. Pénzkirályok, a kik megfélemlenek arról, hogy a hadseregszállítás ma a legjobb üzlet, melyben a bankok dűskálódnak, keveslik a földmivelő osztály terheit és követelik az államtól, hogy ennek az osztálynak a vállaira rakja a háboru után azt az adóterhet is, a mely a háboru után és annak folytán lesz esedékes. A kik vérzenek, a kik gyászolnak, a kik utolsó állatjukat adják oda a hadseregnek, kiket ott a faluban kiuzsoráz a spekuláció annyira, hogy a még verejtékkel termelt termésükért sem birnak törvényes árt kapni, s ha az alkonyat eljön, nem mondhatnak imát kapcsos imakönyvükből, mert a petroleum méreg drága, ne keseredjenek azért el, ne essenek kétségbe a jövő felől. Ha a magyar földmivelő népben volt erő ezt a szörnyű háborut becsülettel, mi több, dicsőséggel megvívni, lesz ereje jogait az ország határain belül is kivívni és olyan agrárius mozgalmat indítani, a mely érdeme szerint bánik el a pénzkirályok gögős parancsaival. Közledik a tél. Remélhető, a háboru sem tart el addig, a meddig tartott. De bármily hosszú legyen is a háboru, az idejéig, még a tél előtt meg kell indítani újból az agrárius mozgalmat minden faluban. Fel kell világosítani a kisgazdákat jogos érdekeikről, hogy téves utakat kerülve annál nagyobb erővel támogathassák jogos követeléseiket.

— **A nemzetközi tejpiacról.** A swajci parasztszövetség nemzetközi tejárjegyző irodájának a folyó és második negyedéről most közrebocsátott jelentése szerint szalastakarmányokból Európaszerte csak közepes termés van, a mely azonban midősigleg nagy átlagban jónak mondható. A abraktakarmányok drágasága mindenütt károsan befolyásolta a tejgazdaságot, a zöldtakarmányozásra való áttérés azonban némi könnyebbéget idézett elő, bár viszont a tehénállomány erős csökkenése, kivált a hadviselő államokban, a tejtermelés lényeges apadására vezetett. Talán csak az egyetlen Németalföld mondható e tekintetben szerencsés kivételnek, ahol a tejhozam mind-egyedig nem mutat apadást, az Egyesült-Államok és Kanada pedig a termelés csekély emelke-

déséről számolnak be. A tejárak a felsorolt körülmények folytán természetesen lényegesen emelkedtek, Amerika kivételével, jóformán világszerte s a többi élelmickek árának emelkedése valószínűvé teszi a további drágulást mindenféle tejtermékben. A sajt és vajfogyasztás emelkedésével a termelés alig tud lépést tartani s így a harmadik évnegyedre az árjegyző iroda a tej és tejtermékek áralakulásának szilárdságát, további emelkedő irányzatát helyezi kilátásba.

— **Mérlegdíjat a gazda nem fizet.** Több oldalról felmerült az a kérdés, hogy a gazda köteles-e a gabona átadásánál mérlegdíjat fizetni. A „Köztelek“ az Omge hivatalos lapja megállapítja, hogy a gazda mérlegdíj fizetésére nem kötelezhető. A ki követeli, visszaélést követ el, mivel a gabonaárakat megállapító rendelet csak arra kötelezi a termelőt, hogy a gabonát a hozzá legközelebb eső vasuti, vagy hajóállomásra szállítsa, amivel szemben kapja az átadásakor érvényes maximális árat, mely egyúttal minimális ár is, amiből semmiféle levonásnak helye nincsen.

— **A szántási munkálatok biztosítása** érdekében az Országos Magyar Gazdasági Egyesület sürgős felterjesztésben kérte fel a miniszterelnököt, hogy tegye lehetővé a motoros ekeknek Németországból való behozatalát. Körülbelül kétszáz motoros ekekészlet van lekötve Magyarországon részéről a német motoros ekegyárakban, a magyar mezőgazdaságnak és vele együtt az egész országnak nagy kérdése, hogy ezeknek az ekeknek a behozatala sürgősen lehetővé tétessék. Köztudomású, hogy ugy a ló-, mint a szarvasmarha-állomány óriási mérvben csökkent és a további csökkenés még várható, ily körülmények között a géperőre feltétlen szükség van, ami csak úgy állítható be, ha lehetővé válik a motoros eke behozatala, mert a hazai gépgyárak semmi körülmények között nem képesek a gépeket kellő mennyiségben rendelkezésre állítani. A kérelem kapcsán az OMGE javaslatokat tesz arra nézve is, hogy a behozatal akadályi minden érdek megóvásával miként volnának elháríthatók.

— **A méhészet köréből.** Az Országos Magyar Méhészeti Egyesület igazgatóválasztmányi ülésének Szilassy Zoltán ügyvezető alelnök bejelentette, hogy meglátogatta a méhnevelő telepet és meggyőződést szerzett az ott folyó napi munkáról, bár ennek haladását sok akadály gátolja. Az elnök indítványára a választmány gondoskodott arról, hogy a telep vezetőjének, Erdős Lajos tanárnak a kellő anyagi eszközök rendelkezésére bocsáttassanak. Az egyesület hatvanhat méhésznek nyújtott közsegélyt, a kiosztásnál figyelemmel volt a hadbavonult méhészekre is. Tudomásul vette az igazgatóválasztmány, hogy a földmivelésügyi miniszter az egyesület közbenjárására intézkedett, hogy a hadbavonultak gazdátlanul maradt méheseinek meglátogatására és rendbehozatalára az illető kerületek szaktanítóit utasította. Szilassy Zoltán ügyvezető alelnök bemutatta dr. Weiser István m. kir. fővegyésznek a hazai mézfajták vegyi vizsgálatainak eredményéről szóló jelentést, amiért a választmány köszönetét fejezte ki és elhatározta, hogy ebben a méhészetre nagyjelentőségű munkában a lehető módon támogatni fogja.

— **Az ampelológiai intézet fajlesztőinek forgalombahozatala.** A m. kir. Ampelológiai Intézet ez évben is a közönség rendelkezésére bocsátja kiptóbált fajlesztőit, a melyeknek használata által gyorsabb és tökéletesebb erjedést, a bor gyorsabb érése érhető el s a legtöbb esetben zamatosabb és finomabb ízű bor kapható, amit az előző években a gazdák által végzett kísérletek igazolnak. A fajlesztők hatásának megismerésére szükséges ellenőrző kísérletet is végezni a használati utasításban leírt módon. Ez által kétféle bor kapható, amelyeknek összehasonlítása által megállapítható a fajlesztő hatása. A jelentkezőknek az intézet rendszeren a megfelelő borvidék élesz-

tőt küldi. Különleges mustok, tehát asszu, kénezett, vörös stb. mustok erjesztésére mindig ezeknek megfelelő élesztőket bocsát rendelkezésre az intézet. Saját érdekében van tehát minden gazdának, hogy legalább 2 héttel a szüret előtt történt jelentkezéskor nevén a pontos címén kívül megírja, hogy: 1. milyen fajtaú és mennyi musttal óhajt kísérletezni, 2. rothad-e a szőlő, fogja-e kénezní a mustot s milyen cukortartalmu lesz körülbelül a must, 3. mikor lesz a szüret. A fajlesztőt a Használati utasítással együtt küldi az intézet, díjtalanul, azonban a szőlősgazdának kötelezni kell magukat arra, hogy az első fejtés után a kísérlet eredményéről beszámolnak. Fajlesztőt csak az kaphat, aki szüret előtt legalább 2 héttel jelentkezik s a szüret idejét megírja. Ebben az esetben, tekintettel a bevonulásokra az Ampelológiai Intézet (Budapest, II. Debrői-ut) legfeljebb csak 200 élesztő-kulturát adhat ki.

— **Az állatállomány védelme.** A „Gazdaszövetség“, a Magyar Gazdaszövetség hivatalos lapja foglalkozik azokkal az aggodalmas jelenségekkel, a melyeket a tenyészállatpusztítás idéz elő. A hivatalos tényezők tettek is ez ellen már lépéseket, de a veszedelem sokkal nagyobb, semhogy azok a korlátok, minők a hushagyó napok s a borjувágási tilalom, elégségesek lennének a veszedelem elhárítására. Rokonszenvenv kell fogadni a Nyitra vármegyei Gazdasági Egyesület kezdeményezését, mely nyiltan állást foglal a tenyészállat pusztítás ellen s további korlátokat kér a hivatalos tényezőktől az állattenyésztés védelmére. De maguknak a gazdáknak is át kell látniok, hogy a tenyészállatok oktan árubocsátása saját vesztükre megy, ha egyes kisgazda nem bírja ezt átlátni, a közséi gazdasági bizottságoknak kell felvilágosítani az állattartó gazdákat, hogy ne adjanak tul a szükséges tenyészállatokon. Igaz ugyanis, hogy most igen nagy ára van a marhának, de téved az, a ki a háboru befejezésére számít s arra gondol, hogy a háboru után olcsóbban vesz helyette. A ló ára nagyon leszáll a háboru után, mert a hadseregtől száz meg százezer ló szabadul fel, de a marha árának a csökkenésére nem lehet számítani. Sőt valószínű, hogy még drágábban kell beszerezni a marhát a most eladottak helyett. A mi pedig az egész országot illeti, most nem lehet arra számítani, hogy majd Svájból hoznak be tenyészállatokat, mert Svájc sem bír adni a háboru után. Magunkra vagyunk utalva és saját határainkon belül kell majd gondoskodni az állatállomány helyreállításáról. Ez pedig igen nagy feladat, melynek sikerét a mostani tenyészanyagpusztítás nagyban veszélyezteti.

— **A magyar buza termésének fokozása.** a háboru ideje alatt és az azt követő időszakban elsőrendű nemzeti érdek a nép élelmezése, de egyúttal a jövedelem gyarapítása szempontjából, mert ha a mostani 6—7 q. kat. holdankénti országos buzaátlagtermés csak holdanként 2 q.-ral fokozódik, az hatmillió kat. hold körüli buzavetésterületen tizenkét millió métermázsa többtermést eredményezne, vagyis, negyedével-harmadával többet, mint a mennyi az ország mostani buzatermése. Az ilyen mértékű termésemelkedés a közzgazdasági élet nagy erőforrásává válhatik és ez a cél a jó mivélés-sel kapcsolatosan, a viszonyoknak megfelelő bővebben termő buzafajták termelésével érhető el. Utóbbiak létesítésén már évek óta dolgozik az Országos m. kir. Növénynemesítő Intézet, mely most adta ki jelentését azokról a gyakorlati tapasztalatokról, melyeket az ország különböző vidékein utmutatásai szerint dolgozó nemesítő gazdaságok közül, a kilenc év óta ezen a téren működő, tehát a legfejlettebb árpádhalmi uradalomban (Csongrádvármegye) nemesített buzafajtákról, a gyakorlati gazdák az 1914—15. évi termelési próbák alapján beküldöttek. A jelentés szerint ez ideig harminc gazda küldötte be az ország különböző vidékeiről a nemesített buzákkal szerzett tapasztalatait és ezek közül a nemesített buzákat 27 helyen kat. holdanként

41—620 kg. között váltakozó mennyiségben termettek több magot, mint a régi buzafajok. Az értesítések tulnyomó része 2—300 kg. magterméstöbbletről számol be a nemesített buzák javára. Az intézetnek a jelentéshez fűzött végkövetkeztetése szerint ez biztató alap arra, hogy ezekkel a fajtákkal az ország buzatermése nagyon jelentékeny mértékben fokozható, azért az orsz. m. kir. növénynemesítő intézet mindazoknak, a kik e tárgyban hozzá fordulnak Magyaróvárra, készséggel megküldi erre vonatkozó jelentését.

— **Pályázat földmivesiskolai alapítványi helyekre.** Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület pályázatot hirdet az általa kezelt földmivesiskolai alapítványi helyekre, a melyek a következők: A nagyatádi gazdaköri alapítvány, évi ösztöndíj 240 korona, pályázhat erre az alapítványra elsősorban nagyatádi, illetve somogyvármegyei illetőségű egyén. A Bakó János-féle alapítvány, évi ösztöndíj 240 korona, erre az alapítványra elsősorban borsódvámegyei egyén pályázhat. A Batthyány herceg-féle alapítvány, évi ösztöndíj 240 korona, erre az alapítványra elsősorban vasvármegyei egyén pályázhat. Feltétel mind a három alapítványnál, hogy a kérvényező magyar állampolgár fia legyen, ki a 16., illetve azon földmivesiskolánál, melyek gazdasági altisztképző iskolákká szerveztettek át, 22 életévét betöltötte, hogy a pályázó jól tud írni és olvasni. Pályázhat ezenkívül magyarországi földmives iskolába felvett ifjú. A kérvények az OMGE igazgatóságához szept. hó 30-ig nyújthatók be.

— **Gabonaexportőrök csalódása.** Egy gabonakereskedő, aki most tért vissza romániai utjáról, a következő érdekes részleteket mondja el a romániai termés értékesítéséről: Az a hír, ugymond, hogy az ideai termés kivitele általánosságban meg volna engedve, téves. Akinek nincs meg a kellő összeköttetése, annak a nyakán romlik a megszerzett román áru, s akad olyan magyar, német és osztrák gabonacég, amely még a múlt év december óta megszerzett és elraktározott árut sem bírta máig a határon átjuttatni. Ennek folytán az ilyen gabona ára hihetetlenül csökkent. Mázsáknál átlag 15—20 leinél nem több! Vannak gabonakereskedők, akik hónapok óta minden módon kísérleteznek a kiviteli engedelem megszerzése érdekében, de eredményt nem bírnak elérni. Velük szemben a megfelelő összeköttetéssel bíró egyesek és a romániai gazdasági egyesületek élvezik a kivitel nyereségét.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ
TOKAJI LÁSZLÓ

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA

**A MAGYAR
JELZÁLOG HITELBANK**

KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE
— (Jokai-u. 2. sz. I. emelet.) —

FÖLDBIRTOKRA

és a nagyobb városokban fekvő

H A Z A K R A

15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel

LEGJÓCSÓBB KÖLCSÖNÖKET NYUJT

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszállandó kölcsön összegére nézve

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

bizalmi férfiai adnak véleményt.

A KÉPVISELŐSÉG ELFOGAD

TAKARÉK-BETÉTEKET

és előnyösen kamatoztat.

Telefonszám 27.

3001

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Alapítatott: 1900-ban. Alapítatott: 1900-ban.

Igazgatóság Budapesten IX. Kalvin-tér 10. Saját székházában

Biztosításokat elfogad tűz-, jég- és betöréses-lopás ellen, ugyszintén az ember életére a legkülönbözőbb módokat szerint előnyös főtételek mellett.

Az üzletredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek.

A leolyt 14 év alatt a tagok hétszer részesültek az üzletteléségéből közgyűlési határozat értelmében díjvisszatérítésben.

Biztosítási ajánlatok benyújtandók közvetlenül az igazgatósághoz, vagy az ország minden egyes helyén működő képviselők közvetítésével. Nyomtatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

A szövetkezet biztosítékai 1914 XII. 31.

Alapítványi üzletreszek és üzletreszek	2,550.760 — K
Díjtartalékok és díjvitel (levonva a biztosítást illető részt)	3,421.937.58
Háztartalékok (levonva a viszontbiztosítást illető részt)	386.879.10
Külön és egyéb tartalékok	640.502.27
A szövetkezet kötelezettségeinek fedezetére mindek előtt az évi díjbevétel és kamatjövdelem szolgál, az kilcét 1914-ben	7,358.260 —
	14,358.339.76 K

Biztosított tagjainak fennállása óta kifizetett

tiizkárokban	15,050.000 —
jégkárokban	7,072.000 —
Biztosított érték tűzben 1914. évben	960,000.000 —
" jégben	63,500.000 —
Életüzlet állománya	19,013.428 —

A „Gazdák Biztosító Szövetkezete” alapítása és fiókintézménye a

„GONDVISELÉS” Országos Központi Segélyező-Társulat Budapest, IX. Kalvin-tér 10.,

mely társulat tagjai részére 50 koronától 1000 koronáig terjedő temetési segélybiztosítást nyújt, népbiztosítási osztálya keretében pedig 2.00 koronáig hozomány, katonai és vegyes biztosításokat közvetít minden orvosi vizsgálat nélkül.

Hatása biztos
Páratlan
a maga nemében!

Ajánlattal és prospektussal szívesen szolgálnak egyedüli gyárosai:

LUTZ EDE és TÁRSA festékgyára
BUDAPEST, VII., Örnagy-utca 4.

Magyarul és románul beszélő

ISPÁNT

keresek **azonnali belépésre**, ki a gazdaság minden ágában kellő gyakorlattal bír.

Bizonyítványmásolatokkal felszerelt folyamodványt kérek:

Szászfenesi Bér gazdaság

Szászfenes, Kolozsvármegye

3211 címre küldeni.

Zsákot, Zsineget,

ponyvát, szőlőkötöző fonalat vásároljon

32 év óta legmegbízhatóbbnak elismert **FISCHER-féle zsák- és ponyvagyárban Budapest, V., Nádor-utca 31—33. szám.**

Kévekötelek, PONYVAKÖLCSÖNZO-intézet Kérjen ajánlatot

Özv. Br. Bornemisza Andrásné

birtokaira egy

önálló intéző

és egy

gazdasági ispán

kerestetik azonnali belépésre. Feltételek: Feltétlen megbízhatóság, józan élet és munkabírás. Folyamodványok:

Nemes Károly uradalmi főintézőhöz

Sárpatak, u. p.: Sáromberke

címen küldendők. (z. z.)

Képztségének megfelelő állást keres október 15.-iki, avagy november 1.-jei belépéssel egy 21 éves, hadmentes, középfoku szőlészeti szakiskolát és Budafoki m. kir. pincemesteri tanfolyamot jeles és kitünő eredménnyel végzett, 1 és 3/4 évi gyakorlattal bíró, magyarul és románul beszélő s a mezőgazdasághoz is értő egyén. Szíves megkeresést a fizetés megjelölésével kér

Szijártó János pinczemeszter
Celna, u. p. Magyarigen. (z. z.)

Az
ERDÉLYI GAZDA

kiadóhivatalánál megrendelhető könyvek:

ELADÓ ORSZÁG.

Irtá:

Tokaji László

Ára: 3 korona.

A 254 oldalra terjedő nagy birtokpolitikai és birtokforgalmi statisztikai mű tartalmazza az utóbbi tíz év alatti összes erdélyrészi földbirtok-forgalom részletes adatait.

A könyv tartalom-jegyzéke:

Eladó ország. (Bevezetés.) Adataink eredményei. A birtokkapadás okai. Az állam feladatai. A társadalom szerepe és hivatása. Az 50 holdan felüli birtokok. Az 50 holdan aluli birtokok. Adataink eredete.

A könyv mindazok számára, akik az erdélyrészi magyarság helyzete és az erdélyrészi földbirtokpolitika kérdései iránt érdeklődnek — nélkülözhetetlen forrásmunka! —

**A FALUSI NÉP
GAZDASÁGI, TÁRSADALMI
ÉS NEMZETI IRÁNYBAN
VALÓ VEZETÉSE.**

Irták:

Tokaji László, Dr. Konrádi Dániel,
Jászberényi András, Dr. Szász Albert
Dr. Seyfried Károly, Dr. Cséres Lajos.

Ára: 1 korona.

A 132 oldalra terjedő könyv az Erd. Gazd. Egylet múlt évi szociális kurzusának előadásait tartalmazza a következő fejezetek alatt: A falusi intelligencia szerepe a nép nemzeti és gazdasági vezetésében. A mezőgazdasági üzleti érzék és tudás fejlesztéséről. A szövetkezetek. Egészségügyi dolgokról. A kisgazdák peren kívüli jogvédelméről. A gazdakörökről.

— Azok, akik a magyar nép vezetésének nemes missziójára vállalkoztak, e könyvben mindenre kiterjedő, alapos és részletes utmutatást találnak. —

**Az erdélyi
állattenyésztés fejlődése.**

Irtá: **Jakab László.**

Ára: 1 korona.

A 190 oldalas könyv teljesen hű képet adja Erdély állattenyésztésének az utóbbi évtizedek alatt. A műben rendkívül sok eredeti felvételi tenyészállat-fotográfia is van. Állattenyésztők könyvtárából e könyvnek nem volna szabad hiányoznia.

ROMÁNIA MEZŐGAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS VISZONYAI.

Irtá: **Barabás Endre.**

Ára: 1 korona.

**AZ ERDÉLYRÉSZI
FÖLDBIRTOKPOLITIKA
FELADATAIRÓL.**

Ára: 50 fillér.

**GRÓF MIKÓ IMRE
ÉS A MAGYAR FÖLD.**

Ára: 50 fillér.

**UJ HONFOGLALÁS
ERDÉLYBEN.**

Irtá: **Tokaji László.**

Ára: 50 fillér.

A könyv 128 oldalon a következő főbb címeket tartalmazza: A romániai állapotok hatása hazánkra. Románia mezőgazdasága. A román falu. Romániai agrár-reformok. Törvény a mezőgazdasági pénzügyekről. Földművelő szövetkezetek. Az iszákosság elleni intézkedések. A romániai népoktatás szociális irányai. A romániai tanító szociális munkája. — Stb. stb. — Rendkívül tanulságos munka, melynek elolvasása után egészen más színben látjuk a román faj kulturálságának fejlődését és mai fokát. —

Irtá: **Tokaji László.**

Földbirtokpolitikai tanulmány az erdélyrészi magyar szász és román erőviszonyokról.

Irtá: **Tokaji László.**

Gróf Mikó Imrének, Erdély Széchenyijének jellemrajza kapcsolatban a forradalom utáni idők és földbirtokviszonyok ismertetésével.

Gyakorlati javaslatok az erdélyi magyar földbirtok megtartása céljából, különös tekintettel az erős magyarvidéki anyaországi nagybirtokok Erdélybe leendő áttelepítésének kérdésére.

Fenti könyvek, amíg a készlet tart, az árak előzetes beküldése mellett megrendelhetők az **ERDÉLYI GAZDA** kiadóhivatalánál, Kolozsvártt, Attila-utca 10 sz. alatt. — A könyvek bérmentve küldetnek meg. *Mind a hét könyv, egyszerre megrendelve, 6 K-ért megküldelik.*

Fenti könyvek megrendelőinek, míg a készlet tart, kívánatra ingyen megküldi a kiadóhivatal még a következő füzeteket:

Gróf Bethlen István és Tokaji László előadóknak az 1913 évi szeptember 7-iki kolozsvári országos földbirtokpolitikai nagygyűlésen megtartott előadásait és Tokaji Lászlónak „Földbirtokpolitikai teendők” címen, az E. M. K. E. 1914. jan. 11-én rendezett nagy értekezletén, tartott előadását. 3051

Drága a benzin és kevéssé.

A legolcsóbb és legbiztosabb üzemgép a

SZAB. ASTRA gázlokomobil,

mert kb. 450 gr. faszenet fogyaszt óralóerőnként és hazai faszéntermelésünk korlátlan.

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezér-ügynöksége Budapest, Vilmos-császár-ut 32. szám.